

BARNEOMBUDET

Barneombudets innspill Familie- og kulturkomiteens høring om forslag til endringer i barnevernloven mv. (bedre rettsikkerhet for barn og foreldre)

Barneombudets hovedkommentarer til forslag om endringer i barnevernloven:

- Barnevernloven som rettighetslov for barn
- Klageordning
- Styrking av barnets rett til medvirkning
- Endringer i reglene om opplysningsplikten

Barnevernloven som rettighetslov for barn

Barneombudet er svært glad for departementets forslag om å innføre en rett til tiltak etter barnevernloven. Vi har over lang tid argumentert for dette, og støtter forslaget fullt ut. I likhet med departementet, mener vi at bestemmelsen vil ha en meget viktig pedagogisk og symbolsk funksjon. Det vil signalisere at barn skal tas på alvor, og vil kunne bidra til at de blir sett på som subjekt i egne liv – med rett til omsorg og beskyttelse.

Rettighetsfesting har vært anbefalt i flere år i mange offentlige utredninger, av interesseorganisasjoner og fagmiljøer og ikke minst av barna selv. Det å gi barn rett til barneverntjenester understreker at barn er selvstendige individer med egne rettigheter og bidrar til å styrke barnets stilling i barnevernssaker. Å lovfeste barnets rett til barneverntjenesten er en konkretisering av barnets rett til omsorg og beskyttelse etter FNs barnekonvensjon og Grunnloven § 104 om barns rettigheter.

Å lovfeste at barn har rett til nødvendige tiltak etter barnevernloven når vilkårene er oppfylt kan ved siden av en viktig symbolsk verdi, også få faktisk betydning for barn. Samtidig beholder kommunene handlingsrommet de ønsker. Barnet vil ha rett til tiltak når vilkårene for tiltaket er oppfylt, noe som vil bero på en konkret skjønnsmessig vurdering av barnets situasjon og behov slik som det er etter gjeldende rett. Det er viktig at barnets rett til omsorg og beskyttelse blir tydeliggjort ved at barn får rett til en vurdering av sin situasjon og dette vil styrke barns rettsikkerhet.

Klageordning

Departementet har de siste årene mange ganger kommet med utsagn at de ønsker å innføre en lavterskel klageordning for barn som er i kontakt med barnevernet. Til nå har vi likevel ikke sett noen forslag i denne retningen. Barneombudet vil vise til at hvis en rettighetsfestning av barneloven skal bli en reell rettighet for barnet, må en klageordning så snart som mulighet komme på plass. **Vi oppfordrer departementet til å komme med et konkret forslag om klageordning så snart som mulig.**

Styrking av barnets rett til medvirkning

Barneombudet har lenge vært bekymret for at barns rettigheter etter barnekonvensjonen artikkel 12 og barnevernloven § 6-3 om barns rett til medvirkning ofte blir brutt. Dette gjelder i alle deler av barnevernsprosessen. Barneombudet mener derfor at det er svært positivt at departementet foreslår å innta en ny overordnet bestemmelse i barnevernloven § 1-6 slik at barnet gis en definert rett til å medvirke og til informasjon, og barnevernet en plikt til å sørge for at denne retten blir oppfylt.

Vi støtter også fullt ut at barnets medvirkning i den nye bestemmelsen gjelder ved *alle* handlinger og avgjørelser som berører barnet etter *hele* barnevernloven. En slik ordlyd tydeliggjør at barnet må inkluderes i hele prosessen, og ikke bare i forbindelse med at det skal fattes en beslutning. En slik presisering vil tydeliggjøre

Postadresse:
Postboks 8889
Youngstorget
0028 OSLO

Besøksadresse:
Karl Johans gt. 7
0154 OSLO

E-post:
post@barneombudet.no
Tlf: 22 99 39 50
Org.nr: 971 527 765

www.barneombudet.no

barns rett til å bli hørt etter barnekonvensjonen artikkel 12 og Grunnlovens § 104 og sikre at barnet opplever at det får bidra med sine synspunkter og at viktig informasjon kommer fram. I tillegg er dette helt nødvendig for å finne ut hva som er til barnets beste (barnekonvensjon artikkel 3, barnevernloven § 4-1 og Grunnloven § 104).

Barneombudet støtter også at departementet ikke ønsker å ha noen aldersgrenser i den nye bestemmelsen. Barneombudet mener at tiden er moden for å fjerne denne 7-års grensen, i samsvar med ordlyden i barnekonvensjonens artikkel 12, og barnekomiteens anbefalinger¹.

Departementet ønsker likevel å beholde aldersgrensen i barnevernloven § 6-3 når det tas administrative eller rettslige avgjørelser i saker etter barnevernloven. Departementet kommer ikke med en begrunnelse for hvorfor de ønsker å beholde denne 7-års grensen. Barneombudet har derfor vanskelig for å forstå hvorfor departementet ønsker å beholde en aldersgrense i § 6-3 og mener det er uheldig at det er to ulike formuleringer om barns medvirkning i samme lov. **Barneombudet mener at også aldersgrensen i § 6-3 skal fjernes, slik at barns rett til medvirkning gjelder alle barn, alle handlinger og avgjørelser og hele barnevernloven uten unntak.**

Endringer i reglene om opplysningsplikten

Barneombudet støtter departementets forslag om å forenkle og tydeliggjøre bestemmelsene om opplysningsplikten til barnevern i barnevernloven § 6-4 og tilsvarende lovbestemmelser, men har en merknad til bruken av begrepet «*alvorlig omsorgssvikt*».

Barneombudet har ved flere anledninger gitt uttrykk for at regelverket om opplysningsplikten til barnevernet bør tydeliggjøres og forenkles, for slik å bidra til at flere melder når de er bekymret for et barn. Etter barnekonvensjonen art 19 nr. 1 er statene forpliktet til å iverksette alle egnede tiltak for å beskytte barn mot omsorgssvikt, vold og overgrep. Dette er en sterk forpliktelse. Slik Barneombudet ser det, er det viktig at de reglene som skal gjøre det mulig for barnevernet å utføre sin plikt er enkle å forstå, slik at de i praksis ikke fungerer som et hinder på veien mot å hjelpe og beskytte barnet.

Barneombudet er redd det er en risiko for at situasjonen ikke vil forbedre seg så mye som ønskelig om en velger å bruke begrepet «*alvorlig omsorgssvikt*». Usikkerhet omkring hva som er å regne som alvorlig, kan medføre at den enkelte føler seg forpliktet til å innhente mer informasjon før de agerer, eller så inntar de en vente og se posisjon før de tar skrittet ut og varsler. Dette i kombinasjon med at taushetsplikten står sterkt, kan føre til at mange barn må vente for lenge før de får den hjelpen de trenger.

Barneombudet tror ikke at vilkåret om at melder bare må «ha grunn til å tro» at barnet befinner seg i en alvorlig situasjon fører til at melder lar være å vurdere hvorvidt de opplysningene de har er alvorlige nok eller ikke. Etter våre erfaringer er det ofte slik at diskusjonene dreier seg om hvilke situasjoner som omfattes av meldeplikten, og ikke omkring kravet til sannsynligheten for at barnet rent faktisk befinner seg i en slik situasjon. Slik vi vurderer det er det med andre ord ikke henvisningene til de ulike tiltaksbestemmelsene i gjeldene barnevernlov som alene gjør det vanskelig å forstå hvilke situasjoner som omfattes av meldeplikten, men heller en usikkerhet om hva som er å regne som alvorlig omsorgssvikt.

Selv om meldeplikten skal være forbeholdt de alvorlige tilfellene, mener vi at det å ta ut «*alvorlig*» fra siste alternativ i bokstav a, «*alvorlig omsorgssvikt*», nødvendigvis ikke vil føre til at terskelen for å melde fra reelt sett senkes. Bestemmelsen lest i sammenheng forteller klart at ikke alle former for avvik fra normalvariasjonsbredden vil utløse meldeplikten. **Barneombudet anbefaler altså at ordlyden i siste alternativ i § 6-4 a) og i de tilsvarende bestemmelsene i særlovene endres, slik at ordlyden blir «...eller annen omsorgssvikt».**

Ta gjerne kontakt for mer informasjon:

Sanne Hofman, sanne.hofman@barneombudet.no, mobil: 91367678

¹ General Comment no. 12, 'The Right of the Child to be heard', CRC/C/GC/12 (2009): <http://barneombudet.no/for-voksne/barnekonvensjonen/generelle-kommentarer/>